

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa kotoutumislain mukaisista asetuksista.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että ehdotettu asetuksen sisältö on yksityiskohtainen ja kattava.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että asetuksen 2 §:ssä (alkuhaastattelun sisältö) on erikseen mainittu mielenterveyspalvelut: Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi monialaisessa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa on selvitettävä mielenterveys- ja kuntoutuspalveluiden tarpeet ja sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeet.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto esittää, että edellä mainittua kohtaa selkeytettäisiin esimerkiksi muotoon: Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi monialaisessa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa on selvitettävä kuntoutuspalveluiden tarpeet ja sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeet.

Asiaa koskevassa muistiolounnoksessa todetaan, että ehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto ei ole samaa mieltä tämän kirjauksen kanssa. Muistiolounnoksessa todetaan kotoutumislain 14 §:n ja 15 §:n mukaiset kohderyhmät, joille osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on laadittava joko kunnassa tai työvoimaviranomaisessa tai yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Kun edellä mainittujen kohderyhmien osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi toteutetaan ehdotuksen mukaisesti, toimeenpano edellyttää nykyistä enemmän asiaan perehtynyttä ja osaavaa henkilöstöä sekä tulkkausmäärärahaa.

Lisäksi kun palvelutarpeen arviointi on järjestettävä pääsääntöisesti kunnan tai työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä läsnä tapaamisina, tapaamisten aikataulujen yhteensovittaminen (ml. tulkkauspalvelut, perhe, eri viranomaiset jne.) ja tapaamiselle riittävän ajan varaaminen edellyttävät, että henkilöstöä ja tulkkauspalveluja on riittävästi.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, että palvelutarpeen arviointi tehtäisiin läsnä tapaamisena.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa ehdotusta, että monikielistä yhteiskuntaorientaatiota on lähtökohtaisesti toteutettava opetusmuotoisesti ja että sitä voidaan toteuttaa osittain tai kokonaan itseopiskeluna, lähi- tai etä-opetuksena taikka niiden yhdistelmänä.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että yhteiskuntaorientaation tulee olla nopeasti saatavilla, joten erilaisilla toteutusvaihtoehdoilla voidaan varmistaa, ettei henkilölle koidu pitkiä odotusaikoja. Asiaa koskevassa muistiolounnoksessa toteutusvaihtoehtoja on kuvattu monipuolisesti ja henkilön erilaisia taustoja ja palvelutarpeita huomioiden.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Ehdotettu asetuksen sisältö on yksityiskohtainen ja kattava eikä Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolla ole siihen kommentoitavaa.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Asiaa koskevassa muistiolounnoksessa todetaan, että hallitusohjelman mukaisesti tulkitsemisen kustannuksia on alennettava noin kolme miljoonaa euroa vuodesta 2025 alkaen. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2024–2027 summa on tarkentunut 3,1 miljoonaan euroon. Muistiolounnoksessa todetaan, että kunta ja hyvinvointialue voivat rahoittaa tulkitsemisen kustannukset saamastaan laskennallisesta korvauksesta tai muusta rahoituksestaan, sillä laskennallinen korvaus ei ole korvamerkittyä.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että tulkitsemisen kustannusten vähentäminen voi aiheuttaa vakavan riskin asiakkaan tai perheen oikeusturvan kannalta. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto huomauttaa, että viranomaisen on järjestettävä hallintolain 26 § nojalla tulkitseminen ja kääntäminen, jos esimerkiksi muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä.

Muistiolounnoksessa todetaan, että mikäli viranomaisten järjestämän tulkitsemisen vähentäminen johtaisi sukulaisten tai ystävien tulkkina käytön lisääntymiseen, voisi seurauksena olla väärinkäsityksiä sekä puolueellisuutta asioiden hoidossa esimerkiksi niin, että naisen todellinen mielipide ja tahto eivät välity. Muistiolounnoksessa todetaan myös, että käytännössä alaikäiset lapset toimivat tulkkeina viranomaispalveluissa ja muissa asioimistilanteissa, jolloin lapsi joutuu ottamaan usein liikaa vastuuta ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden sekä altistua asioille tai tilanteille, jotka eivät ole lapsen edun mukaisia.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää asiakkaan oikeusturvan ja palvelutarpeen selvittämisen näkökulmasta tärkeänä, että kunnissa, työvoimaviranomaisissa ja hyvinvointialueilla tulkkaukspalveluihin on käytettävissä riittävästi määrärahaa.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Ehdotettu asetuksen sisältö on yksityiskohtainen ja kattava eikä Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolla ole siihen kommentoitavaa.

Muut huomiot

-

Jokimäki Tarja

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto - Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt palvelujohtaja Tarja Jokimäki ja ratkaissut johtaja Pirjo Juntunen.